

Sygn. akt III CZ 78/22

POSTANOWIENIE

Dnia 17 marca 2022 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Ewa Stefańska (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Jacek Grela

SSN Tomasz Szanciło

w sprawie z powództwa J. S.
przeciwko Skarbowi Państwa - Zakładowi Karnemu w Ł.
o zapłatę,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej
w dniu 17 marca 2022 r.,
zażalenia powoda na wyrok Sądu Okręgowego w Ł.
z dnia 24 czerwca 2021 r., sygn. akt III Ca (...),

oddala zażalenie.

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 24 czerwca 2021 r. Sąd Okręgowy w Ł. uchylił zaskarżony wyrok Sądu Rejonowego w Ł. z dnia 14 października 2020 r. (sygn. akt I C (...)), zniósł postępowanie w sprawie i przekazał sprawę Sądowi Rejonowemu w Ł. do ponownego rozpoznania. Sąd podkreślił, że zgodnie z art. 379 pkt 5 k.p.c. nieważność postępowania zachodzi wówczas, gdy strona została pozbawiona możliwości obrony swych praw. Taka sytuacja zachodzi w rozpoznawanej sprawie. Powód od początku postępowania sądowego jest pozbawiony wolności i nie jest w stanie w sposób swobodny decydować o swoim swobodnym przemieszczaniu się. Dodatkowo Sąd Rejonowy oddalił wniosek powoda o ustanowienie dla niego

pełnomocnika z urzędu, a także pomimo próśb powoda o doprowadzenie go na wyznaczone terminy rozprawy, Sąd I instancji przeprowadził rozprawę pod nieobecność powoda, uznając jego stawiennictwo za nieobowiązkowe. Również postępowanie dowodowe, w tym przesłuchanie zgłoszonego przez stronę przeciwną świadka S. H. oraz zgłoszonego przez powoda świadka M. S. w drodze pomocy sądowej zostało przeprowadzone pod nieobecność powoda, co pozbawiło go prawa i możliwości zadawania pytań tym świadkom oraz zapoznania się z ich zeznaniami i ewentualnego składania dalszych wniosków dowodowych. W tej sytuacji Sąd Okręgowy uznał, że powód, który nie był reprezentowany w tej sprawie przez żadnego pełnomocnika, został pozbawiony możliwości obrony swych praw i dowodzenia słuszności dochodzonych roszczeń.

W zażaleniu na ten wyrok, pełnomocnik procesowy powoda zarzucił naruszenie art. 386 § 2 k.p.c. w związku z art. 379 pkt 5 k.p.c. Wniósł o uchylenie tego wyroku w zaskarżonym zakresie i przekazanie sprawy Sądowi Okręgowemu w Ł. do ponownego rozpoznania apelacji powoda.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

W orzecznictwie nie budzi wątpliwości, że zażalenie do Sądu Najwyższego przysługuje również w razie uchylenia przez sąd drugiej instancji wyroku sądu pierwszej instancji, zniesienia postępowania w zakresie dotkniętym nieważnością i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania (art. 394¹ § 1¹ w związku z art. 386 § 2 k.p.c.; por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 5 grudnia 2012 r., I CZ 177/12, niepubl.; z dnia 7 lutego 2018 r., V CZ 98/17, niepubl.; z dnia 11 maja 2018 r., II CZ 21/18, niepubl. i z dnia 18 lipca 2019 r., III CZ 17/19, niepubl.).

Pozbawienie strony możliwości obrony swych praw w rozumieniu art. 379 pkt 5 k.p.c. polega na tym, że z powodu wadliwości procesowych sądu lub strony przeciwnej, będących skutkiem naruszenia konkretnych przepisów Kodeksu postępowania cywilnego, strona nie mogła brać i nie brała udziału w postępowaniu lub jego istotnej części (por. wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 10 czerwca 1974 r., II CR 155/74, OSPiKA 1975 z. 3, poz. 66; z dnia 6 marca 1998 r., III CKN 34/98,

Prok. i Pr. 1999 Nr 5, poz. 41 - dodatek; z dnia 28 listopada 2002 r., II CKN 399/01, niepubl.; z dnia 22 maja 2014 r., IV CSK 545/13, niepubl. i z dnia 18 czerwca 2021 r., IV CSKP 92/21, OSNC 2022 nr 1, poz. 9). O pozbawieniu możliwości obrony praw przesądza zatem łączne wystąpienie trzech okoliczności: naruszenia przez sąd przepisów procesowych będących źródłem uprawnień strony, wpływu tego uchybienia na wyłączenie możliwości jej działania w postępowaniu, a w następstwie ich wystąpienia, niemożności obrony praw w postępowaniu.

W przedmiotowej sprawie Sąd Okręgowy trafnie uznał, że powód został pozbawiony możliwości obrony swych praw, z uwagi na osadzenie w zakładzie karnym nie był bowiem w stanie uczestniczyć w postępowaniu osobiście. Mimo próśb nie został doprowadzony na wyznaczone terminy rozprawy, gdyż Sąd I instancji uznał jego stawiennictwo za nieobowiązkowe. Sąd ten oddalił również wniosek powoda o ustanowienie pełnomocnika z urzędu. Należy też podkreślić, że w zażaleniu pełnomocnika powoda nie wskazano jakichkolwiek okoliczności uzasadniających przyjęcie odmiennej oceny prawnej.

Mając powyższe na względzie, Sąd Najwyższy orzekł jak w postanowieniu.